

LBRIS

We know
books

TARA MENON SUB APĂ

Traducere din limba engleză și note
MONICA NEDELCU

LITERA
București

Stau într-un restaurant de lux – fețe de masă albe, apretate, argintărie sclipitoare, chelneri în uniforme –, la o masă cu trei bărbați. Sala răsună de conversații și de râsete. Patru chelneri se apropie, mișcându-se sincronizat, și așază în fața fiecăruia dintre noi farfuriile cu pești întregi. Niște mâini ne toarnă vin și începem să mâncăm, desprinzând cu furculița și cuțitul bucăți de carne albă de pe oase.

Deodată, bărbatul din fața mea începe să se înece. Fața i se face roz, apoi roșie, apoi vineție. Nimeni nu sare să-l ajute, fiindcă și ceilalți se țin cu mâinile de gât, gâfâind și căznindu-se să răsufle. El își duce mâna la gură și tușește, cu o mișcare bruscă, violentă. Apoi își desface palma, dând la iveală un deget de

om, cu unghia vopsită într-un albastru foarte închis, sclipitor. Bărbatul din dreapta mea scuipă un ghemotoc de păr lung și negru, iar cel din stânga își vâcă mâna în gură și scoate de acolo un deget mic de la picior, încununat cu un inel de argint, împodobit cu stele. Restaurantul vuiește acum de zgomote de tuse, sufocare, vomitat, de horcăieli și gâfâieli. O femeie ține în mână o ureche. Alta, un nas. Un deget mare, azvârlit de-a curmezișul încăperii, aterizează pe masa noastră. Țipetele devin tot mai puternice.

Simt o gădilătură în gât și încerc să mi-o înăbuș. Știu ce urmează. Înghit cu greu, dar gura mi-e uscată. Întind mâna spre paharul cu apă ca să beau și s-o domolesc, dar în clipa în care deschid gura ca să iau o sorbitură, nu mai pot să mă abțin. Tușesc.

Ochii tăi cu gene brune, răsucite și ude, stau în palma mea, privindu-mă.

1

New York, duminică, 28 octombrie 2012

Frunzele de un verde aprins ale ardeiului iute de pe pervazul ferestrei mele sunt învăluite de lumina soarelui, iar roadele lui, care seamănă cu niște degețele de un roșu sângeriu, se întind spre tavan. O adiere pătrunde prin fereastra deschisă, făcând ca frunzele să proiecteze umbre ce par să danseze pe perete. Lumina dimineții scoate la iveală crăpăturile fine, ca de pânză de păianjen, din vopsea, iar eu urmăresc traseul celei mai mari dintre ele cu unghia degetului arătător. La un moment dat, vecinul de jos trânteste ușa de la intrare, făcând să tremure ușor pătratul perfect de

lumină de pe perete, după care acesta rămâne din nou nemișcat. Smulg cel mai mare ardei din vârful plantei și îl strâng puternic între degetul mare și arătător, până când se crapă, iar semințele mici, albe ca albușul de ou, țâșnesc afară. Îmi vâr în gură ardeiul rupt, ca să-l sug lent, după care îmi frec buzele, gâtul și pieptul cu degetele pătate. Ardeii iuți îmi amintesc de casă.

După ce mă trezesc din coșmaruri, așa îmi încep ziua. Ca de obicei, nu durează mult până când gura mi se aprinde de căldură, pielea începe să mă furnice, apoi să ardă, iar carnea îmi ia foc. Fața mi se înroșește, temperatura îmi crește, sudoarea mi se adună pe frunte și pe tâmple, după care începe să-mi curgă pe obraji. Curând, buza de jos mi se umple de furnicături, de parcă o mie de ace mici îmi înțepă carnea moale, până când devine fierbinte și tensionată. Nasul începe să-mi curgă și răsuflu din ce în mai repede. Trebuie să trag aer în piept ca să-mi răcoresc limba.

Mayașii au un cuvânt care denumește ceea ce fac eu: *huuyub* – a trage aer printre buzele

strânse, după ce ai mâncat ardei iute. Închid ochii și încerc să-mi activez sistemul nervos parasimpatic. Inspir lung și controlat: unu, doi, trei; expir și mai lung: unu, doi, trei, patru. Mă concentrez asupra celei mai mici frunze de pe plantă și las restul din jur să se estompeze, până când simt cum inima mea își încetinește bătăile.

Încă din copilărie, adică de pe vremea când înotam în apele puțin adânci ale insulei pe care am crescut, am învățat să-mi controlez ritmul cardiac cu ajutorul respirației.

–Asta e partea cea mai importantă a înotului! mi-a spus cândva Anurak. Înainte de a învăța să înoți, trebuie să știi cum să respiri!

Anurak putea să înoate timp de opt minute fără să respire. Într-una din zilele mele bune, reușeam să fac asta vreme de trei minute. Arielle a reușit patru o dată.

Ardeii iuți din Americi (genul: *Capsicum*) și piperul din Asia (genul: *Piperaceae*) nu sunt înrudiți. *Chili pepper* e o denumire greșită, lăsată moștenire de Cristofor Columb. Mai presus de orice altceva, în afară de aur, regele

Ferdinand și regina Isabela își doreau piper negru. Atunci când Columb n-a găsit India, n-a găsit nici condimentul râvnit, dar a descoperit acel fruct iute, care creștea pe pământurile peste care a dat. L-a numit *chili pepper* ca să îndulcească lovitura.

Eu și Arielle ne-am petrecut copilăria adunând astfel de informații de la oamenii care vizitau insula noastră din Marea Andaman – botaniști, geologi, biologi marini, lepidopterologi, ecologiști. După cină, într-o seară, un jurnalist suedez ne-a vorbit despre *huuyub*. Un student din Rhode Island, dornic să-l surclaseze, ne-a povestit despre Columb și despre aventurile acestuia.

– Mâncarea thailandeză, a spus el, zâmbind satisfăcut, în timp ce-și mai puneă o porție mare de orez alb, n-ar conține ardei iuți dacă n-ar fi fost Columb!

Apoi a privit de jur împrejur, de parcă ar fi așteptat aplauze sau recunoștință. Arielle s-a uitat la mine și și-a dat ochii peste cap, iar eu m-am silit să-mi înăbuș râsul.

*

Îmi las limba să atârne afară din gură, ca să măresc suprafața expusă la aer rece. Însă nici asta nu funcționează, așa că o prind între degetul mare și arătător, ca să văd dacă presiunea reduce senzația de arsură. Habar n-am de ce mă mai obosesc, când știu deja că nimic nu ajută. Toată durerea pe care o simt e rezultatul unei iluzii de ordin neurologic. Capsaicina din ardei se leagă de aceiași receptori pe care trupul nostru îi folosește ca să perceapă căldura. Creierul meu crede că gura mi-e fierbinte la propriu, ca și cum aș fi înghițit foc. Încerc să-i spun creierului că face o greșeală, și, pentru câteva secunde, parcă mi-am recăpătat controlul asupra trupului, dar apoi trebuie să-mi îndoii din nou limba, ca să trag mai mult aer. Planta de ardei iute ne avertizează asupra unui pericol care nu există și ne lansează trupurile într-o suprasolicitare inutilă. Toate sistemele ni se activează ca să ne apere de căldura inexistentă.

Am aflat despre capsaicină de la un paleobotanist olandez, care ne-a desenat diagrame

pe marginea unui ziar, ca să ne explice cum funcționează receptorii.

Eu și Arielle obișnuiam să ne provocăm la întreceri de mâncat ardei iuți. Stăteam față în față la masă și mâncam ardei întregi, unul după altul. Singura regulă era că cea care bea sau mânca altceva pierdea. Săream, scoteam limba, țipam, strigam, înjuram. Obișnuiam s-o torturez turnând cu încetinitorul lapte rece într-un pahar pe care-l lăsam pe masă, lângă ea. De cele mai multe ori, câștigam.

Acum nu mai pot să suport, așa că-mi dau jos tricoul larg în care am dormit și intru sub duș. Deschid robinetul de apă rece și pășesc sub jetul care mă face să gâfâi din cauza răcelii excesive. Las apa să-mi curgă direct în gură și înghit cu sete, deși știu că asta n-o să ajute. Apoi mă întind, udă și goală, pe podeaua sufrageriei, și-mi presez pe pieptul gol un morman de gheață pe care l-am învelit într-un prosop de bucătărie. Scot un singur cub din grămadă și îl folosesc ca să-mi amorțesc, încetul cu încetul, buzele umflate.

*

Am doar două cicatrici vizibile din acea zi. Cea de pe coapsa stângă e rotundă și închisă la culoare, ca o monedă imprimată sub osul șoldului – ușor de confundat cu un semn din naștere. Dar cicatricea de pe pântec are douăzeci de centimetri lungime și e de un alb atât de pur și de luminos, încât sare în ochi pe pielea mea brună – de parcă cineva m-ar fi despicat cu un cuțit de măcelar. Razele de soare care intră prin fereastră o taie în două, lăsând partea de jos în umbră. Îmi salt șoldurile de la pământ, astfel încât lumina să-mi cadă peste toată cicatricea.

Cunoșteam trupul ei de parcă ar fi fost al meu – cele trei alunițe minuscule de pe antebraț, semnul din naștere în formă de piersică, de pe umărul stâng, pe care îl ura, țestoasa tatuată pe glezna dreaptă, care se potrivea cu cea tatuată pe glezna mea stângă –, dar ea n-o să vadă niciodată versiunea asta a mea.

Weekendul trecut, m-am dezbrăcat în fața unui bărbat pe care-l întâlнисem în urmă cu câteva ore, iar el a icnit. După ce și-a revenit din uimire, m-a întrebat:

–Ce-ai pățit?

–Am cicatricea asta de la o căzătură, i-am răspuns eu.

În timp ce făceam sex, el a fost foarte atent ca nu cumva să-mi atingă pântecul, de parcă s-ar fi temut ca nu cumva, cu o mișcare neglijentă a mâinii, să-mi redeschidă iarăși rana.

La fel au reacționat și alți câțiva bărbați cu care m-am culcat: au icnit și au ridicat din sprâncene, pradă unui șoc mut. Asemenea celui din weekend, unii dintre ei mă întrebă din capul locului ce am pățit, dar mulți alții n-o fac. Unii chiar se fac că nu bagă de seamă cicatricea, iar eu și respectivul ne prefacem că eu n-am observat reacția lui. Ca să-i scutesc de o asemenea neplăcere, obișnuiam să le cer bărbaților să stingă lumina înainte să încep să mă dezbrac, dar de curând am încetat să-i mai rog s-o facă. Las' să vadă! Oricum, ei n-o să știe niciodată despre toate semnele care au dispărut. În zilele de după, ori de câte ori nu puteam să dorm noaptea, îmi număram fiecare tăietură, zgârietură și vânătăie de pe trup. Ajunsesem la o sută șaptesprezece.

Începe să mă doară spatele de la statul pe lemnul tare al dușumelei. Mă răsucesc, mă culc pe pântec și-mi folosesc ultimul cub de gheață ca să desenez cerculețe în praful de pe jos. Aud bipul ascuțit al unui e-mail care ajunge pe telefonul meu, apoi altul, și altul, așa că mă ridic ca să verific. După cum mă așteptam, fiecare e-mail are un document atașat și un singur cuvânt drept titlu: trei comenzi de la editorul meu: *Verificare informații*, *Corectură*, *Verificare informații*. Nu există nici un text în corpul nici unuia dintre mesaje.

Lucrez la o revistă de turism pentru mării bogătași. Se numește *Cortés*. (Știu.) Titlul oficial al slujbei e cel de editor secund, ceea ce înseamnă că munca mea cea mai stimulantă la nivel intelectual constă în a scrie texte fără să menționez sursa de inspirație, texte care însoțesc fotografiile din rubrica noastră, „Top Cinci destinații de vacanță“, ca, de pildă: „Top Cinci destinații de vacanță în locuri cu floră și faună sălbatice din America de Sud“, „Top Cinci hoteluri din complexuri turistice elvețiene“, „Top Cinci refugii de pe

insule în care să vă eliberați practicile yoga de influențele occidentale“. Nu eu aleg cele cinci destinații de vacanță. În fiecare săptămână, primesc un e-mail care conține cinci fotografii însoțite de texte schematici, cu liniuță de la capăt. Treaba mea e să transform acele texte rudimentare și adeseori incorecte în unele atrăgătoare.

– Cititorii tăi ar trebui să poată închide ochii și să se vadă în locul ăla, mi-a spus editorul meu în prima mea zi de lucru, în timp ce mă conducea la biroul meu și-mi înmâna o cană albastră de cafea, un set de post-ituri de culoarea lămâii verzi și un pachet de materiale de la departamentul de resurse umane.

Pe cană era imprimată o hartă a lumii, care arăta rutele de transport maritim din secolul al XVII-lea. Nota spunea: VEDERI, SUNETE, MIROSURI, GUSTURI, SIMȚURI. Scrisoarea de bun-venit de deasupra pachetului mă prevenea, în trei moduri diferite, că relațiile sentimentale între angajați erau puternic descurajate și că trebuiau raportate imediat.

Mi-e ușor să compun fraze într-un limbaj înflorit, care să-i atragă pe bancherii londonezi și pe avocații din Manhattan departe de casele lor de lux, către confortul și mai mare al hotelurilor de lux. Am crescut în preajma acelor oameni. La biroul meu de la serviciu, am umplut cana de bun-venit cu adjective mângălite pe bucăți de hârtie: „izolat“, „retras“, „curat“, „neatins“, „strălucitor“, „sălbatic“, „spectaculos“, „scânteietor“, „glorios“, „accidentat“, „nepătat“, „imaculat“, „pustiu“, „fermecător“, „magic“, „cristalin“, „liniștit“. Pentru fiecare fotografie, scot trei astfel de cuvinte, la întâmplare, și le aranjez în clișee. Îmi petrec zilele scriind propoziții de genul: „Cu nisip curat și apă albastră, fermecătoare, această plajă spectaculoasă merită să bateți drumul până la ea“.

În cea de-a doua mea săptămână de serviciu, am făcut greșeala de a scrie despre niște pescari din Goa. La câteva minute după ce am trimis textul, am fost chemată în biroul editorului meu, unde acesta m-a pus rapid la punct.

– Mergem în vacanță ca să scăpăm de prezența oamenilor! m-a informat el.

N-am mai repetat greșeala, dar, în ultimele luni, am început să scriu texte alternative despre fiecare destinație care ajunge pe lista săptămânală a rubricii „Top Cinci“. Caut pe internet fotografiile pentru aceste fețe B – un băiat tânăr, care lucrează pe un șantier de construcții din Sri Lanka („Top Cinci eco-stațiuni din Asia de Sud“), o bătrână care tranșează pui de găină în Filipine („Top Cinci locuri din întreaga lume în care se fac scufundări în preajma epavelor“), un grup de prostituate adolescente care dansează într-un bar din Mexic („Top Cinci escapade rapide cu plecare din New York City“): „Într-un bar înțesat de turiști americani care dau pe gât shoturi de tequila, fete îmbrăcate în topuri cu bretele legate pe după gât și cocoțate pe tocuri înalte se mișcă în ritmul muzicii în timp ce așteaptă să fie alese de clienți“. Printez fotografiile astea la imprimanta color, le capsez de foaia pe care se află forma finală a textului meu și le ascund în sertarul biroului. În vreme ce fac asta, mă gândesc: VEDERI, SUNETE, MIROSURI, GUSTURI, SIMȚURI. Măinile

bătătorite ale copiilor care muncesc, clinchetul sticlelor de bere care se ciocnesc, râsetele bețivilor, dulceața sărată a puiului marinat la grătar, șirurile groase de sticle de plastic care plutesc în ocean.

*

Sosește un al patrulea e-mail, al cărui titlu e „Top Cinci plaje din Africa“. Îl deschid și văd că are cinci fișiere atașate, la care, de data asta, e adăugat un mesaj concis: „Trimite înapoi până mâine-seară“. Mă înfășor într-un prosop, mă așez în fața laptopului și intru în contul de e-mail. Am primit cinci fotografii de plaje, fiecare dintre ele, etichetată cu nume și țară: Trou aux Biches¹, Mauritius; Diani, Kenya; Ifaty, Madagascar; Bazaruto, Mozambic; Coasta Scheletelor, Namibia.

Măine nu merg la birou – i-am spus editorului meu că am o programare la medic, în centru, și că asta o să dureze toată după-amiaza. El n-a fost mulțumit, dar mi-a dat voie să lipsesc, atâta vreme cât îmi termin treaba la timp.

¹ „Adăpostul cerbului“ (în limba franceză în original)

Dau clic pe fotografia cu Trou aux Biches, astfel încât să umple ecranul. Nisipul are o nuanță de fildeș pal, iar acvamarinul cerului e depășit în intensitate doar de apa turcoaz. Șezlonguri de lemn goale, așezate sub un șir de umbrele uriașe, de un roz aprins, sunt înșirate în fața unui rând de palmieri. Nu se vede nici urmă de om sau de animal. De pe Wikipedia, aflu că orașul a început ca un sat de pescari în secolul al XIX-lea; că plaja a fost numită „Cea mai importantă destinație de plajă din lume“ la ediția de anul trecut a Premiilor *World Travel*; că e cea mai faimoasă plajă din țară în ceea ce privește apusurile de soare spectaculoase. Această ultimă afirmație n-a fost verificată; n-are referințe bibliografice.

Intru pe un site de rezervări, ca să citesc recenziile despre hotelurile din apropiere. Părerile turiștilor sunt fie extatice, fie usturătoare. „Pur și simplu paradis!“; „Servicii îngrozitoare“; „Angajați incredibili, care ne știau numele tuturor“; „Camere pline de mușegai“; „Colț de rai!“ Abandonez o recenzie despre luna de miere nesatisfăcătoare a unei

perechi de englezi cazate la un complex de golf de cinci stele și încep să citesc un articol despre flora și fauna insulei.

Mauritius a fost cândva singurul habitat al păsării dodo. La sfârșitul secolului al XVI-lea, marinarii olandezi au văzut pentru prima oară păsările, iar acestea n-au arătat nici o teamă față de oameni, ceea ce le-a făcut ținte ușoare. Nu-mi închipui că incapacitatea de a zbura le-a ajutat să se salveze. Unii marinari s-au plâns de gustul cărnii lor. Cu toate astea, pasărea dodo a fost văzută ultima oară la mai puțin de o sută de ani după aceea.

Deschid aplicația de notițe de pe telefon și încep să scriu: „Situată în districtul Pamplemousse, Trou aux Biches e cea mai spectaculoasă plajă din Mauritius. Veniți pentru minunatele partide de înot de după-amiază, rămâneți pentru apusurile uluitoare“. Revin la laptop și accesez o suită de fotografii ale unui templu, până când sunt gata pentru următoarea mea frază: „Luați o pauză de la intimitatea aceluiași colțișor de natură alcătuit din întinderi de nisip curat, de un alb ca de fildeș,